

Avfall Norge

02.2017

Forsvarlig sluttbehandling

Hva er et avfallsdeponi

Å deponere avfall vil si å legge det på et godkjent område for forsvarlig sluttbehandling.

For å hindre utslipp til jord og vassdrag er deponiene tettet i bunnen, slik at sigevannet kan samles opp og renses.

Når organisk avfall legges på deponi dannes det metan som er en sterk klimagass. Dette kan ta flere tiår og gjør at deponier vil produsere gass i lang tid framover. I tillegg til metan kan deponier slippe ut lukstoffer som hydrogensulfid.

Utslipp til luft begrenses blant annet ved å dekke til avfallet og etablere gassbrønner som samler opp gassen som genereres, og lede denne til oppsamlingssystemer for fakling eller energiutnyttelse.

Deponering

Synet på avfall er i endring. Der avfall tidligere ble betraktet som et problem og måtte fjernes og deponeres, er avfall i dag råvare for en industri som skaper store verdier for samfunnet. I dag omsetter avfall- og gjenvinningsbransjen for store verdier hvert år, og er en arbeidsplass for over 7.200 mennesker. Tilrettelegging av velfungerende markeder er viktig for god utnyttelse av avfall som ressurs. Det vil utvikle den sirkulære økonomien, og være en viktig faktor for økonomisk vekst og grønn konkurransekraft. Avfall som ikke kan brukes på nytt, materialgjenvinnes eller energigjenvinnes, skal deponeres slik at miljøet ivaretas og avfall ikke er til skade for miljø og helse.

Flere funksjoner

I dag er det kun avfall som ikke kan brukes på nytt, materialgjenvinnes, energigjenvinnes eller inneholder nedbrytbart avfall som går til deponi. Forurensede gravemasser blir også lagt på deponi, da disse inneholder miljøgifter som ikke skal beholdes i kretsløpet.

Deponering er siste stopp for omtrent 2 prosent av alt husholdningsavfall og 15 prosent av næringsavfallet i Norge.

Deponiene har også en beredskapsrolle, for eksempel ved naturkatastrofer, eller ved brann eller driftsstans ved ordinære behandlingsanlegg for avfall.

Deponiforbud for organisk avfall

I 2009 ble det innført forbud mot deponering av biologisk nedbrytbart avfall for å redusere

Deponier deles inn i tre kategorier:

Kategori 1: farlig avfallsdeponi

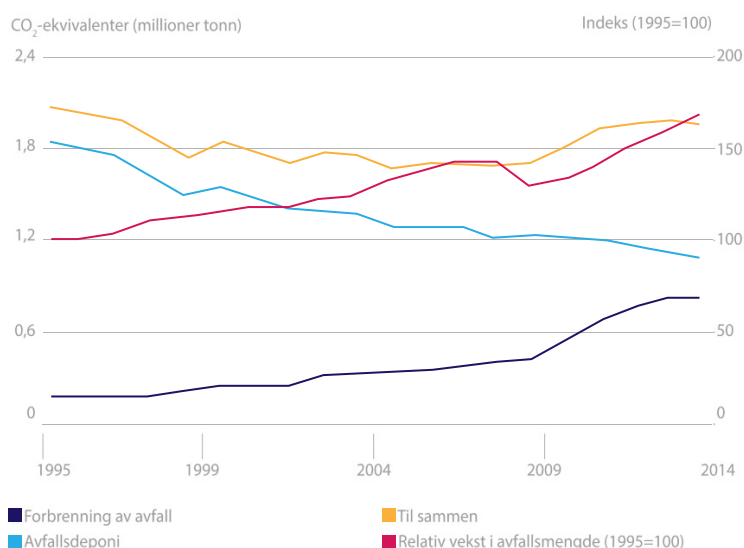
Kategori 2: ordinært avfallsdeponi

Kategori 3: inert deponi.

De fleste interkommunale avfallsselskap disponerer et deponi i dag, men antallet deponier i drift er synkende. Ved inngangen til nittitallet hadde Norge omtrent 500 aktive deponier. I dag er det 62 ordinære deponier i drift i Norge, i tillegg til to deponier for farlig avfall og en håndfull deponier for kun inert avfall.

Enkelte ordinære deponier har også tillatelse til å ta imot og behandle noen typer farlig avfall. De fleste ordinære deponiene er kommunalt eid, mens deponiene for inert avfall og farlig avfall drives av private aktører.

Utslipp fra avfallshåndtering over tid (i tusen tonn CO₂-ekvivalenter)

Klimagassutslipp fra avfallshåndtering har vært jevn de siste 20 årene, til tross for økte avfallsmengder.

Utslipp fra deponi har gått ned, og utslipp fra forbrenning har økt i takt med behovet for å holde avfall unna deponier.

klimagassutslippene. I hovedsak kan kun avfall med lavt organisk innhold deponeres. Dette gjør at metangassproduksjonen går ned. På grunn av lang nedbrytningstid vil allikevel deponiene fortsette å generere metangass i flere tiår. Slike utslipp utgjorde om lag to prosent av Norges samlede utslipp i 2015.

For å begrense mengder til deponi, stimulere til materialgjenvinning og sikre «forurensere-betaler» prinsippet, ble det i perioden 1999-2014 betalt inn en avgift for deponering av avfall, totalt nesten 5 milliarder kroner. Denne avgiften ble avviklet i 2015.

Strengt regelverk

Drift, avslutning og etterdrift av deponier er strengt regulert gjennom forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (Avfallsforskriften).

Alt avfall som leveres til deponering på ordinære avfallsdeponier skal være karakterisert og beskrive den forurensingen som foreligger. Sammendraget av dette kalles

en basiskarakterisering. Det er avfallsprodusent som har ansvaret for skaffe dokumentasjon om avfallet før det deponeres.

Kravene for hvordan man skal avslutte og kontrollere deponier i etterdriftsfasen er også strenge. Blant annet er det krav til overvåkning av gassproduksjonen og vannkvaliteten ved deponiet. Deponiene skal avsluttes på en slik måte at risikoen for utslipp og forurensinger minimeres for all ettertid.

For å sikre at deponieier er i stand til å ta ansvaret etter at deponiet er avsluttet har nyere deponier krav om å stille finansiell garanti for miljøoppfølging i 30 år etter avslutning.

Landfill Mining

Landfill Mining vil si å utvinne verdier fra avfallet som er deponert. Forsøk på dette i Norge og andre land har vist at det er store ressurser å hente ut. Imidlertid er det en kostbar prosess som til nå ikke har vært lønnsom før arealene skal brukes til

andre formål.

Det er også gjort forsøk på å benytte deponier som lager for ressurser med begrenset tilgang for bruk ved senere tidspunkt. Bioaske med tanke på senere utvinning av fosfor til gjødselvarer er et eksempel på dette.

Avfall Norge

Avfall Norge jobber for å videreutvikle fremtidens deponier som viktige verktøy for blant annet å ta hånd om uorganisk avfall og store mengder forurensede masser som inneholder miljøgifter.

Avfall Norge jobber med at ressursene i avfall som i dag deponeres kan utnyttes på annen måte og følger med for å se om frafall av avgift fører mer avfall til deponi fremfor behandling høyere opp i ressurspyramiden.

Avfall Norge jobber for at utslippene fra deponiene skal være så små som mulig—både til jord, luft og vann.

Vi mener

Avfallsdeponier og -deponering må inngå i en helhetlig avfallspolitikk i Norge.

Deponering er den eneste hensiktsmessige disponering av avfall, jord og masser som ikke kan ombrukes, materialgjenvinnes eller energigjenvinnes.

Deponiene er nødvendig som beredskap for håndtering av avfall etter for eksempel naturkatastrofer. Det er derfor viktig å sørge for at avfall som kan håndteres på annen måte ikke fyller opp deponikapasiteten.

Unntakene i forbudet mot deponering av nedbrytbart avfall bør vurderes på nytt med sikte på økt ressursutnyttelse

Deponier bør kunne benyttes som lager for fremtidig ressursutnyttelse, i påvente av at det utvikles teknologier for å utvinne dette.

Deponiene skal ha en best mulig miljøovervåking som gjør at de ikke belaster miljøet unødvendig i drifts- og etterdriftsfasen.

Utslipp av metangass bør reduseres ytterligere med aktive tiltak. Dette må støttes av myndighetene på bakgrunn av tidligere innbetalt deponiavgift.

Deponiarealene skal etter avslutning kunne benyttes til andre formål enn avfallshåndtering. Det må vurderes om 30 år med miljøoppfølging i kravet til etterdriftsfond i er tilstrekkelig. Dagens erfaring med etterdrift av deponier er begrenset og det kan hende behovet er større.

Forurensningsmyndighetenes oppfølging av deponier må være mest mulig ensartet uavhengig av beliggenhet og type eier. Ulovlig deponering må gis høy prioritet

**Avfall
Norge**

Avfall Norge er en bransjeorganisasjon for avfalls- og gjenvinningsbransjen i Norge. Vi jobber for en ambisiøs avfallspolitikk, og samler bransjen rundt en visjon om at avfall er morgendagens råvarer.

Organisasjonen sikrer faglig samarbeid, bidrar til kompetanseutvikling og sørger for en enhetlig tolkning av regelverket.